

El finançament de la Generalitat i l'Estatut d'Autonomia del 2006

En congruència amb el fet polític que Catalunya és una nació que forma part de l'Estat espanyol, el darrer Estatut d'Autonomia de Catalunya aprovat a l'any 2006 no planteja un model de finançament per a la Generalitat de Catalunya incompatible amb les lleis estatals ni contrari a les altres Comunitats Autònomes de l'Estat que com Catalunya no tenen un finançament especial, el concert econòmic, només establert per a Navarra i el País Basc. Des de l'inici de la recuperació de la democràcia l'any 1978 el concert econòmic ha aportat al País Basc i Navarra un 73% més de recursos que els que ha rebut Catalunya.

És important remarcar que el model de finançament que estableix l'Estatut d'Autonomia de Catalunya del 2006, es fonamenta en quatre principis bàsics vàlids per a totes les quinze comunitats autònomes de règim financer comú (entre elles Catalunya): suficiència de recursos econòmics; autonomia financera; responsabilitat fiscal en la recaptació dels impostos; i solidaritat entre els territoris de l'Estat espanyol de manera que qui és més ric ajuda al qui no ho és tant. Amb aquests quatre criteris es garanteix que totes les Comunitats Autònomes - remarcuem el "totes"- han de poder prestar un nivell similar de serveis de l'Estat del Benestar (sanitat, educació i altres serveis socials), sempre i quan facin un esforç fiscal també similar.

Per tant, en contra del que afirmen polítics de l'Estat espanyol no catalans, l'Estatut d'Autonomia de Catalunya garanteix l'anivellament horitzontal dels recursos del sistema de finançament a totes les Comunitats Autònomes pel que fa als serveis bàsics de l'Estat del Benestar, en el ben entès, però, que una vegada coberta la contribució de la solidaritat, totes les Comunitats Autònomes - remarcuem novament "totes"- disposaran lliurement de la resta dels recursos, segons la seva capacitat i esforç fiscal.

Allò que no és de rebut és que Catalunya l'any 2005 (darrera data publicada), hagi lliurat 15.000 milions d'euros a l'Estat espanyol, el qual ho ha repartit a altres Comunitats Autònomes moltes de les quals avui ja no necessiten aquests diners perquè han crescut econòmicament i tenen suficients recursos propis. El principi de solidaritat, doncs, ha de ser congruent i ajustat a la nova realitat econòmica i social de cada territori de l'Estat. I allò que tampoc és de rebut és que al llarg dels darrers vint-i-dos anys la inversió directa de l'Estat espanyol a Catalunya ha estat una de les baixes en relació a altres Comunitats Autònomes. Per això, l'Estatut d'Autonomia de Catalunya ratificat pel Congrés dels Diputats espanyol determina que l'Estat espanyol garanteix que en un període de 7 anys les inversions que farà l'Estat a Catalunya s'equipararan al pes del Producte interior brut (PIB) català en el total de l'Estat.

Alhora que es proposa un principi de solidaritat més racional, l'Estatut d'Autonomia de Catalunya del 2006 remarca que totes les Comunitats Autònomes -"totes"- han de tenir el recursos suficients per atendre les seves necessitats, cosa que no ha estat així, en particular, i malauradament, per a la pròpia Catalunya. El nostre país, té dificultats notòries per garantir l'atenció sanitària als nostres conciutadans; no pot afermar el seu sistema educatiu i la

manca d'infraestructures físiques, tècniques i de serveis ha col·lapsat l'economia catalana i arrisca el nostre futur creixement econòmic.

És evident que per fer realitat allò que diu d'Estatut d'Autonomia de Catalunya, del 2006 i que beneficia a totes les Comunitats Autònomes, les despeses de l'Estat espanyol s'han de reduir en uns 24.000 milions d'euros. Això vol dir que l'Estat ha de tenir menys recursos propis els quals han de passar a mans de les Comunitats Autònomes. Alhora algunes Comunitats Autònomes han d'aportar ingressos que provenen de la seva capacitat fiscal i han d'ajustar els seus ingressos totals a la suma de dos factors: els recursos propis obtinguts de la recaptació dels seus impostos; i els recursos que provenen de les transferències de l'Estat. D'aquesta manera cada Comunitat Autònoma disposa i té garantits els ingressos per càpita necessaris per finançar sanitat, educació i altres serveis socials.

Aquesta nova fórmula de finançament que estableix l'Estatut, no agrada a l'Estat ni plau a aquelles Comunitats Autònomes que fins ara han tingut alts ingressos sense esforç fiscal i han gaudit de transferències del fons de solidaritat sense necessitar-les. Nogensmenys, les lleis s'aproven per a ser aplicades i ja hem assenyalat que l'Estatut d'Autonomia de Catalunya no és contrari a la Llei Orgànica de Finançament de les Comunitats Autònomes de l'Estat (la LOFCA) ni vulnera els principis generals de suficiència, autonomia, responsabilitat fiscal i solidaritat vàlids per a totes les quinze Comunitats Autònomes. Per tant, resta clar que la discussió sobre el finançament de la Generalitat no es una qüestió d'interpretació tècnica de la llei pel que fa a la quantitat de diners que ha de rebre Catalunya. La Cambra de Comerç de Barcelona i el Departament d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya han calculat que el guany per a Catalunya de l'aplicació del nou model de finançament que estableix l'Estatut ha de ser d'un mínim de 3.500 o 3.800 milions d'euros. Es a dir, a partir de l'any 2008 Catalunya ha de rebre tots els recursos que ara ja té, incrementats aquests en un mínim anual de partida de 3.500 milions d'euros. A més, l'Estat espanyol ha de complir pel que fa a les seves inversions directes a Catalunya d'acord amb que s'estableix a l'Estatut d'Autonomia del 2006.

Si el tracte polític que Catalunya rebrà de l'Estat en les negociacions pel finançament de la Generalitat no augmenta els nostres recursos anuals en un mínim de 3.500 milions d'euros, la nostra societat i la nostra economia continuaran escanyades fins a un punt del tot insostenible. Aleshores, hi haurà un element més per plantejar una nova relació política de Catalunya amb l'Estat espanyol. Un fracàs contundent en l'aplicació de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya del 2006 dificulta molt el sentit de pertinença de Catalunya a l'Estat espanyol i tornar a posar en un primer pla un debat que té tres dimensions: el sistema de finançament; el model d'Estat; i el pacte constitucional.

El darrer estudi del Cercle d'Estudis Sobiranistes indica que el suport social a la independència de Catalunya respecte l'Estat espanyol en el període 1991-2008, per a les persones majors de 18 anys, se situa en un 35%; mentre que l'oposició a la independència és del 45% i la indecisió - clau d'altra banda en qualsevol procés d'aquestes característiques - es del 20%. Certament, si hom demana ser independent de l'Estat espanyol no es només per una qüestió de diners -l'any 2005, a cada català li va costar 2.622 euros ser espanyol- però a

ningú escapa que si la ferida del permanent dèficit fiscal de Catalunya que provoca el sistema de finançament autonòmic vigent no és clarament suturada, la voluntat d'independència augmentarà. L'Institut Noxa ha indicat que en el darrer sondeig efectuat entre el 15 i el 18 de setembre d'enguany per a "La Vanguardia", un 72 per cent dels catalans estan convençuts – a diferència dels espanyols- que l'actual model de finançament autonòmic perjudica clarament a Catalunya.

Miquel Rubirola i Torrent
5/X/2008